

9. Çin – Afrika İş Birliği Forumu (FOCAC)

2000 yılından bu yana üç yılda bir dönüşümlü olarak gerçekleştirilen forumlar, Çin – Afrika ilişkilerini kurumsallaştıran iş birliği platformu olarak bilinmektedir. 2006, 2015 ve 2018'deki buluşmalar, Devlet ve Hükûmet Başkanları düzeyindeki yoğun katılımlarla “2006 Pekin Zirvesi ve 3. FOCAC”, “2015 Johannesburg Zirvesi ve 6. FOCAC”, “2018 Pekin Zirvesi ve 7. FOCAC” adı altında icra edilmişlerdir.

2000 yılındaki ilk foruma 44 Afrika ülkesi katılırken, 2018 ve 2021 yıllarındaki son iki forumda bu sayı 53'e ulaşmıştır. Söz konusu artışta belirleyici unsur, Tayvan'la diplomatik ilişkilerini sonlandırarak, Pekin hükûmeti ile diplomatik ilişkiler kuran ve ardından FOCAC'a dâhil olan kıta ülkeleri olmuştur. Günümüzde Tayvan'ı tanıyan tek Afrika ülkesi, yakın zamana kadar Svaziland olarak bilinen Esvatini'dir.

Çin'i hâlihazırda diplomatik ilişkilerinin bulunduğu 53 Afrika ülkesinin yanı sıra Afrika Birliği Komisyonu ile bir araya getiren 55 üyeli FOCAC; siyasi, ekonomik, askeri ve kültürel ilişkilerin yol haritasını belirlemektedir.

9. FOCAC'ın gündemini belirlemek amacıyla 23 Ekim 2023 tarihinde “Kıdemli Memurlar Toplantısı” icra edilirken, 2 Eylül 2024 tarihinde “Bakanlar Konferansı Kıdemli Memurlar Hazırlık Toplantısı” planlanmaktadır. 4 – 6 Eylül 2024 tarihleri arasında Pekin'de gerçekleştirilecek olan forumun ana teması ise “Çağdaşlaşmayı İlerletmek ve Ortak Bir Geleceğe Sahip Yüksek Düzeyli Çin – Afrika Topluluğu Oluşturmak için El Ele Vermek” şeklinde belirlenmiştir.

Forum kapsamında, 5 Eylül'de devlet yönetimi; sanayileşme ve tarımda çağdaşlaşma; barış ve güvenlik; Kuşak ve Yol Girişimi temalarından oluşan dört üst düzey toplantı gerçekleştirilecek. 6 Eylül'de ise Çinli ve Afrikalı girişimcileri, siyasi liderlerle buluşturacak olan İş Forumu organize edilecek. Çin Devlet Başkanı Xi Jinping ise zirveye katılan Afrikalı liderlerle ikili görüşmeler yapacak.

FOCAC; İş Forumu, Halk Forumu, Genç Liderler Forumu, Sağlık Bakanları Forumu, Medyada İş Birliği Forumu, Yoksulluğun Azaltılması ve Kalkınma Konferansı, Hukuk Forumu, Yerel Yönetim İş Birliği Forumu, Düşünce Kuruluşları Forumu, Tropikal Tarım Bilimi ve Teknoloji İş Birliği Forumu gibi alt forumların oluşturulmasına da öncülük etmiştir.

FOCAC, Çin – Afrika ilişkilerinde en kapsamlı iş birliği platformu iken, “Makao Forumu” olarak da bilinen “Çin – Portekizce Konuşan Ülkeler Ekonomik ve Ticari İş Birliği Forumu”na da atıfta bulunmakta yarar vardır.

Hong Kong'la birlikte Çin'e bağlı iki özel idari bölgeden biri olan ve iki resmî dilinden birinin Portekizce olduğu Makao, bugüne dek 2003, 2006, 2010, 2013, 2016 ve 2024 yıllarında altı foruma ev sahipliği yapmıştır.

Angola, Brezilya, Cabo Verde (eski adıyla Cape Verde), Çin, Dođu Timor, Gine-Bissau, Ekvator Ginesi, Mozambik, Portekiz, Sao Tome ve Principe'yi buluşturan Makao Forumu, üye profili itibarıyla Afrika, Asya, Avrupa ve Güney Amerika pazarlarına erişim fırsatı sunmaktadır.

Pekin, FOCAC sayesinde kıtanın geneliyle ilişkilerini güçlendirirken, Makao Forumu sayesinde de Portekizce konuşan kıta ülkeleriyle ilişkilerini derinleştirmektedir. Ayrıca Güney Afrika'nın yanı sıra yakın zamanda Etiyopya ve Mısır'ın da dâhil oldukları BRICS, Pekin'in bu ülkelerle ikili ilişkilerini destekleyen bir diğer iş birliği platformudur.

Geçmiş forumlarda olduğu gibi 9. FOCAC'ın sonunda kabul edilecek olan "Pekin Eylem Planı", 2025 – 2027 döneminde Çin'in Afrika ile ikili ve çok boyutlu ilişkilerine de yön verecektir.